

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND REALIZAREA FUNCȚIILOR EVALUĂRII REZULTATELOR ȘCOLARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Nadejda VASILIEVA, drd.

Universitatea de Stat din Tiraspol

Necesitatea asigurării calității învățământului, dictată de evoluția social-economică, actualizează schimbările ce se produc în sistemul educațional din țară. În ultimele decenii au loc procese active de schimbare și modernizare a curriculumului, a formelor și metodelor de predare-învățare-evaluare. Calitatea învățământului se prezintă ca o caracteristică integrată procesului educativ și a rezultatelor acestui proces, ținând cont de trebuințele personalității, societății și statului. Necesitatea sporirii calității procesului educativ prin eficientizarea activității evaluative a pedagogului și elevului este confirmată printr-un șir de politici educaționale:

1. Codul educației al Republicii Moldova (2014)
2. Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar (2014).
3. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasa I (2015) etc.

Asigurarea calității învățământului școlar în mod direct corelează cu modalitatea de organizarea și efectuarea actului de predare și învățare, precum și, nu în ultimul rând, de modelul actului evaluativ.

În știința și practica educațională contemporană sunt activ căutate noi căi de eficientizare a evaluării școlare. Începând cu anul de studii 2015-2016 în școala primară din Republica Moldova a fost pusă în aplicare evaluarea criterială prin descriptori, ce reprezintă un sistem de eficientizare permanentă și diferențiată a învățării, predării și evaluării prin introducerea criteriilor și descriptorilor, fără acordarea notelor. „Evaluarea criterială prin descriptori urmărește obiectivul creării condițiilor de menținere a sănătății psihofiziologice a școlărilor mici, dezvoltarea motivației intrinseci, dezvoltarea stimei de sine prin autoevaluare adecvată, dezvoltarea aptitudinilor creative, formarea capacităților de autoevaluare a propriilor performanțe” [2].

Evaluarea ca element structural al procesului educațional realizează un șir de funcții importante, asigurând astfel calitatea activității subiecților educației:

- Funcție constatativă, evaluarea permite să determinăm cât de calitativ a fost realizată activitatea de predare și activitatea de învățare, cât de reușit au fost însușite cunoștințele, priceperile, deprinderile
- Funcția informativă, de asigurare a posibilității unui control asupra calității procesului educațional
- Funcția diagnostică, de determinare a nivelului actual de dezvoltare a cunoștințelor și capacităților elevului, punctele tari și slabe, a cauzelor unor situații de pregătire slabă

- Funcția prognostică, de previziune a a viitoarelor rezultate ale elevului, a posibilei evoluții în învățare, a zonei potențialului succes în învățare
- Funcția de luare a deciziei asupra faptului ce trebuie de învățat, ce este important, are valoare în procesul învățării; un reper în orientarea școlară și cea profesională a elevilor
- Funcția de feed-back, de furnizare a informației pentru cunoașterea de către pedagog a rezultatelor învățării școlare
- Funcția motivațională, de furnizare a motivației pozitive pentru învățare ce se produce prin trăirea de către elev a succesului școlar, a încrederii în forțele sale
- Funcția de activizare a învățării, ajută elevul să știe cum să învețe, cum să selecteze și să aplice cunoștințele și capacitățile sale în diferite contexte, cum să le transfere în noi situații de învățare
- Funcția de selecție, ce permite de a compara elevii între ei, de ai clasifica și ierarhiza în cadrul unui concurs sau examen de performanțe școlare
- Funcția de orientare-ameliorare (formativă), în rezultatul unui feed-back continuu învățătorul are posibilitatea de a determina dificultățile cu care se confruntă elevul în procesul învățării, de a interveni imediat pentru a evita eșecul, asigurând astfel succesul școlar pentru fiecare elev. Sporirea ponderii funcției formative în procesul de învățământ prezintă o modalitate reală de ameliorare și eficientizare a activității de învățare a elevilor. În acest context trecerea școlii primare la evaluarea criterială prin descriptorii prezintă posibilități largi pentru realizarea funcției formative a actului evaluativ.

Ciocănel C. menționează: "...evaluarea are funcție formativă atunci când face posibilă reglarea interactivă continuă și sistematică a învățării și a predării, permițând elevului să-și autoanalizeze și automonitorizeze învățarea, raportându-se la obiectivele urmărite și, de asemenea, să proiecteze învățarea viitoare, în timp ce profesorului îi permite să-și modeleze și să-și adapteze predarea, prin reglări didactice imediate și interactive" [1].

În viziunea mai multor cercetători în domeniu (Radu, 2000; Stoica, 2001; Ungureanu, 2001; Cucuș, 2008; Manolescu, 2005; Oprea, 2006 etc.) metodele alternative de evaluare au multiple valențe formative, printre care se enumără:

- stimularea activismului elevilor;
- accentuarea valențelor operaționale ale diverselor categorii de cunoștințe;
- evidențierea, cu mai multă acuratețe a progresului în învățare al elevilor și, în funcție de acesta, facilitarea reglării/autoreglării activității de învățare;
- formarea și dezvoltarea unor competențe funcționale, de tipul abilităților de prelucrare, sistematizare, restructurare și utilizare în practică a cunoștințelor;
- formarea și dezvoltarea capacităților de investigare a realității;
- formarea și dezvoltarea capacității de cooperare, a spiritului de echipă;

- dezvoltarea creativității;
 - dezvoltarea gândirii critice, creative și laterale;
 - dezvoltare capacității de autoorganizare și autocontrol;
 - dezvoltarea capacităților de interevaluare și autoevaluare;
 - formarea și dezvoltarea capacității reflective și a competențelor metacognitive;
 - cristalizarea unei imagini de sine obiective;
 - dezvoltarea motivației pentru învățare și formarea unui stil de învățare eficient etc.
- [3].

Conform Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar (2014) în evaluarea performanțelor școlare ale elevilor mici se aplică următoarele metode: probe orale, probe scrise, lucrări practice, precum și metode complementare – observarea sistematică a comportamentului, investigația, proiectul, portofoliul, autoevaluarea [4].

În procesul instruirii elevilor de vârstă școlară mică pe larg sunt aplicate probele orale de evaluare (chestionarea orală individuală și frontală, povestirea, descrierea, explicarea, demonstrarea etc.), probe scrise de evaluare (lucrări scrise independente, lucrări de control scrise, teme pentru acasă scrise, testele), probe practice (îndeplinirea unor lucrări practice, a experiențelor, confecționarea unor obiecte, modele, executarea unor măsurări, a desenelor, schemelor etc.). Activ învățătorii aplică și metode complementare de evaluare: observarea sistematică a comportamentului elevilor, investigația, proiectul, portofoliul, autoevaluarea etc.

Observările efectuate în procesul de instruire a elevilor claselor primare ne permit să facem o încercare de a determina valențele metodelor de evaluare a rezultatelor învățării în realizarea funcțiilor esențiale ale evaluării.

Tabelul 1.

Valențele metodelor de evaluare în realizarea funcțiilor evaluării rezultatelor școlare

Metode de evaluare	Funcțiile evaluării									
	f. constatativă	f. informativă	f. diagnostică	f. prognostică	f. de luare a deciziei	f. de feed-back	f. motivațională	f. de activizare	f. de selecție	f. formativă
Metode tradiționale de evaluare										
probe orale	++	+	++	++	+	++	+	+	+++	+
probe scrise	++	+++	++	++	+	++	+	++	+++	++
lucrări practice	++	+	++	++	+	++	++	+++	+++	++
Metode complementare de evaluare										
observarea	++	++	++	++	++	+	+	+		+++

sistematică a comportamentului										
investigația	+++	++	++	++	+++	+++	+++	+++		+++
proiectul	+++	+++	++	++	+++	+++	+++	+++		+++
portofoliul	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++		+++
autoevaluarea	+++	++	++	++	+++	+++	+++	+++		+++

(Notă: prin (+++) e notată o valență majoră, prin (++) – o valență medie și prin (+) – o valență minimă)

Astfel, putem menționa faptul, că funcțiile evaluării sunt realizate de diverse metode în mod diferit. Metodele tradiționale de evaluare preponderent asigură realizarea funcțiilor de constatare, informare, selecție și mai puțin cele de diagnosticare, prognozare și minimal funcțiile de motivare, activizare și freglare-ameliorare (formare). Pe când metodele de evaluare alternative asigură realizarea eficientă a majorității funcțiilor evaluării.

În concluzie, aplicarea metodelor complementare în procesul evaluării performanțelor elevilor claselor primare pune la dispoziția învățătorului vaste posibilități de realizare eficientă a funcției formative a evaluării, de optimizare a actului evaluativ, facilitând coparticiparea școlărilor la evaluarea propriilor performanțe.

Prin urmare, eficientizarea actului evaluativ școlar, elaborarea și aplicarea metodelor inovative de evaluare se prezintă ca o modalitate actuală și necesară pentru asigurarea învățării cu succes a elevilor.

Bibliografie

1. Ciocănel C. Evaluarea formativă, factor în învățarea deplină. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Evaluarea%20formativa%20factor%20in%20invatarea%20deplina.pdf
2. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasa I. Instrucțiune metodică pentru cadrele didactice. Chișinău, 2015.
3. Paladuța M. Metode, tehnici și instrumente moderne de evaluare. Disponibil la: https://www.academia.edu/10714940/3.5._METODE_TEHNICI_%C5%9EI_INSTRUMENTE_MODERNE_DE_EVALUARE
4. Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar / Monitorul Oficial nr.319-324 art. nr. 634 din 24.10.2014.